

Ainult Vaim,
kui ta hingus puudutab savi ...

CYRANO DE BERGERAC

EINO TAMBERG

CYRANO DE BERGERAC

Romantiline ooper 3 vaatuses epiloogiga

A romantic opera in 3 acts with an epilogue

JAAN KROSSI libreto EDMOND ROSTAND'i
sanimelise värssdraama järgi

Libretto by JAAN KROSS,
based on the drama of the same title by EDMOND ROSTAND

Esietendus 4. veebruaril 1995

First night February 4, 1995

*Muusikaline juht ja dirigent
/Music Director and Conductor*

PAUL MÄGI

*Lavastaja
/Producer*

MIKK MIKIVER

*Dekoratsioonikunstnik
/Set Designer*

ERVIN ÕUNAPUU

*Kostüümikunstnik
/Costume Designer*

MARE RAIDMA

*Valguskunstnik
/Lighting Designer*

MALDAR-MIKK KUUSK

*Dirigendi assistent
/Assistant Conductor*

ERKI PEHK

*Lavastaja assistent
/Assistant Producer*

TIIT TRALLA

*Koormeistrid
/Chorus Masters*

**JÜRI RENT
ANNE DORBEK**

*Vastutav kontsertmeister
/Principal Concert Master*

TARMO EESPERE

*Kontsertmeister
/Concert Master*

JAANUS JUUL

*Orkestri kontsertmeister
/Orchestra Concert Master*

MATI UFFERT

*Etenduse juht
/Stage Manager*

JÜRI KRUUS

*Projektijuht
/Project Manager*

PAUL LILJE

I
/.../ "Cyrano de Bergerac'i" nimikangelane on teatavasti ajalooline isik, kelle üldistest tüübijoontest ja eluloo põhimomentidest on näidendis enam-vähem kinni peetud. See Pariisi kalakaupmehe pojapoeg sündis 1619. aastal ja tohtis lisada oma nimele aadli-*de* tänu sellele, et tema isa oli suutnud omandada Lõuna-Prantsusmaal Bergerac'i-nimelise läänivalduse. Saanud algõpetust külaküreelt, õpib ta mõned aastad Beauvais' kolledzis Pariisis, sukeldub nooruslõbustustesse ning astub siis Carbon de Castel-Jaloux' kaardiväekompaniisse. Kuna see koosneb pea eranditult gaskoonidest, siis hakati ka gaskooni lisanimega Bergerac'i sest ajast gaskooniks pidama. Kompaniis alustab ta üha süvenevaid kirjanduslikke katsetusi ning elab täiel haardel kaasa ka tolle rahutu ajastu sõdurielu. Lahinguis hispaanlaste vastu saab ta 1640. aastal Arras'i all raskesti haavata, läheb erru ja kuulab Gassendi loenguid, mis kujutasid endast üht tolleaegse opositsioonilise mõtte koon- dumiskohta. /.../ Samaaegselt valmivad tal ka utoopilis-

satiirilised tähelennulood "Teine maailm ehk Kuu riigid ja impeeriumid" ning "Päikese riikide ja impeeriumide koomiline ajalugu". /.../ 1652. aastal astub Cyrano d'Arpajoni hertsogi teenistusse, tema tragöödia "Agrippina surm" pääseb lavale ja tekitab omajagu kõmu, komöödia "Narriks tehtud pedant" ilmub trükis ja Molière võtab siit puhtalt üle oma komöödia "Scapini riukad" kuulsa stseeni ning mõnda muudki. 1655. aastal kukub Cyranole salapärasel asjaoludel pähe puupakk, ta saab raskesti vigastada ja sureb varsti ühe sugulase juures maal. Tema kosmonaudi-lood pääsevad ilmuma alles pärast ta surma tema sõbra Le Bret' toimetamisel ja viimase poolt mõnetigi leevendatud kujul. /.../ Muide pälviksid mõned Cyrano fantastilise kosmoselennu üksikasjad, kas või kaaluta oleku kirjeldus, tänapäeval eriti tunnustavat tähelepanu. /.../

Jaan Kross
(Järelsõnast E. Rostand'i näidendile
"Cyrano de Bergerac", Tallinn, 1964)

Osades/Cast:

Cyrano de Bergerac, poeet ja kadett
/poet and cadet

TEO MAISTE
TARMO SILD

Roxane, Cyrano nõbu
/Cyrano's cousin

PIRJO LEVANDI
VALENTINA TALUMA

Christian de Neuville, noor kadett
/a young cadet

MATI KÕRTS
ALAR HAAK

Krahv de Guiche
/Count de Guiche

VOLDEMAR KUSLAP
MART LAUR

Roxane'i seltsidaam
/Roxane's companion

MARIKA EENSALU
LEILI TAMMEL

Ragueneau, pagar ja poeet
/baker and poet

IVO KUUSK
ROSTISLAV GURJEV

Lise, tema naine
/his wife

KAI PARMAS
MARGIT SAULEP

Kapten Castel-Jaloux,
gaskooni kompanii ülem, Cyrano sõber
/commander of the Gascon company,
Cyrano's friend

RAUNO ELP
MATI VAIKMAA

Kaputsiin
/Capuchin

TIIT TRALLA
VÄINO KARO

3 poeti
/3 poets

ALAR HAAK
VILLU VALDMAA
UNO KREEN
VÄINO KARO
PRIIT KRUSEMENT
AIN ANGER

2 kadetti
/2 cadets

MART MADISTE
MÄRT JAKOBSON,
AIVAR HUNT
PEETER PERENS

2 valvurit
/2 sentinels

ANTS KOLLO
AIN ORAV
VLADISLAV HORUŽENKO
PRIIT KRUSEMENT

Estonia Teatri ooperikoor ja orkester

I

Ooperi tegevus toimub XVII sajandi keskel

Valgust ei tule alati armastada ta enda, vaid selle pärast, mida ta valgustab. Tippudel leegitsev suur tuli on suurepärane, kuid tippudel on vähe inimesi, ent mõni väike leek suure rahvahulga keskel täidab oma ülesannet sageli kasulikumalt.

On lubatud unistada paremast elust kui on tavaline elu, kuid ma arvan, et pole lubatud ehitada seda unelmat osadest, mis puuduvad igapäevases elus.

Hoidugem teotsemast nagu see legendaarne tuletornivaht, kes jagas naaberhurtsikute vaestele nende suurte laternate õli, mis pidid valgustama ookeani. Iga hing on oma ümbruses mõne enam või vähem vajaliku tuletorni vaht.

Meie südames helkiv immateriaalne jõud peab helkima enne kõike iseenda jaoks. Ainult selle hinna eest helgiks ta ka teistele. Nii väike kui teie lamp ongi, ärge andke kunagi õli, mis teda toidab, vaid leeki, mis teda kroonib.

Miski pole õiglasem kui õnn, miski, mis võtaks ustavamalt meie hinge kuju, miski, mis täidaks täpsemalt kohad, mida tarkus talle avab. Kuid pole ka midagi, mis oleks nii vaikiv kui õnn. Kannatuse ingel kõneleb kõiki keeli ja tunneb kõiki sõnu, õnne ingel avab suu vaid siis, kui ta võib kõnelda õnnest, mida mõistaks iga metslane. Õnnetus on juba sajandite eest lapseeest välja kasvanud, kuid õnne kohta võiks öelda, et ta magab veel praegugi mähkmeis.

Liiga paljud kujutlevad, et õnn on midagi muud kui see, mis meil käes; ja seepärast peavadki kõik need, kellel ta käes, näitama teistele, et nad omavad vaid seda, mis peitub kõigi inimeste südames.